

Minden államvizsgázó egy tételt, és ezen belül (ha van) egy altételt húz. Valamennyi tételnél (alpontonként) meg kell majd jelölni az általatok kiválasztott 5 legfontosabb szakirodalmat, amelyekre a feleletet építitek. Ezek lehetnek az ajánlottak, vagy a gondolatmenetekhez illeszkedő, szabadon választott művek.

1. Kortárs képzőművészeti intézményrendszer az 1990-es évektől napjainkig

a. magyar

b. nemzetközi

A tétel két alpontjának kidolgozásakor egy-egy jól körülhatárolható intézményrendszeri témát, problémát jelöljete ki, és abból jussatok el tágabb összefüggésekhez.

Lehetséges aspektusok: elméleti szempontok; kurátori megközelítések; intézménykritikai művek

Javasolt irodalom:

Bishop, Claire: Radikális muzeológia, avagy mi a „kortárs” a kortárs művészeti múzeumokban?
Budapest: Magyar Nemzeti Múzeum, 2018.

Esanu, Octavian: What was Contemporary Art? ARTMargins (2012) 1 (1): 5–28.

Fisher, Mark: Kapitalista realizmus. Budapest: Napvilág, 2020.

Fowkes, Maja and Reuben: Central and Eastern European Art Since 1950, Thames and Hudson, 2020

Fraser, Andrea: From the critique of institutions to an institution of critique. Artforum, 44(1). (2005, September)

Kálmán Rita, Katarina Sevic (szerk.): Nem kacsák vagyunk egy tavon, hanem hajók a tengeren – Független művészeti helyek Budapesten 1989-2009. Budapest, Impex - Kortárs Művészeti Szolgáltató Alapítvány, 2010.

Piotrowski, Piotr: Art and Democracy in Post-Communist Europe, London, Reaktion Books, 2012, ISBN: 9781861898951

Artportal, Tranzitblog, Index ide vonatkozó cikkei az elmúlt másfél évtizedből

2. Művészet és kultúrpolitika

a. az állam és a kultúrpolitika

b. a nyolcvanas évek és a rendszerváltás időszaka

Aspektusok: kurátori megközelítések; műelemzés, elméleti szempontok

Javasolt irodalom:

Huth Juliusz, Nagy Kristóf (szerk.): Kiállítások és kritikák. Képzőművészeti diskurzusok az 1980-as években. KEMKI, Budapest, 2025

<http://beszelo.c3.hu/onlinecikk/a-kulturalis-szfera-helyzete-magyarorszagon>

https://oktatoihalozat.hu/wp-content/uploads/2022/03/hattal_europanak_2_20220308_web.pdf

Az elmúlt év kultúrpolitikai (művészetpolitikai) vonatkozású, magyarul online elérhető tanulmányai, cikkei

3. Művészet kortárs nemzetközi kontextusban

- a. művészet és ökológia
- b. művészet az európai szemléleten túl (neokolonializmus)
- c. testábrázolás és gondoskodás a kortárs művészetben

Aspektusok: kurátori megközelítések; műelemzés, elméleti szempontok

Javasolt irodalom:

Belting, Hans (2006): A világművészet és a kisebbségek: A művészettörténet új földrajza. In uő., *A művészettörténet vége*. Budapest, Atlantisz Kiadó, 95- 104.

Body and the East - From the 1960s to the Present, Moderna galerija, Ljubljana, 1999, Ed. / Cur. Zdenka Badovinac

Bonnet, Anne-Marie (2005): Kép-test / test-kép: a művészettörténet mint aggregénygépezet? In Nagy Edina (szerk.): *A kép a médiaművészet korában - Válogatás kortárs német esztétikai, médiaelméleti és művészettörténeti írásokból*. Budapest, L'Harmattan Kiadó, 89-100.

Bourdieu, Pierre ([1977] 1978): Hevenyészett megjegyzések a test társadalmi észleléséről. In uő., *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*. Ferge Zsuzsa (szerk.). Budapest, Gondolat Kiadó, 151–165.

Csányi Gergely, Gagyai Ágnes, Kerékgyártó Ágnes (2018): Társadalmi reprodukció. Az élet újratermelése a kapitalizmusban. In *Fordulat* 11 (24) 5-30. online elérhető: [link](#)

Fraser, Nancy ([2016] 2018): A tőke és a gondoskodás ellentmondásai. In *Fordulat* 11(24) 88-108. online elérhető: [link](#)

Gadó Flóra, Lázár Eszter, Nagy Edina, Öze Eszter (2021): *Városzoba. Női Gyógyítók és páciensek az orvoslás perifériáján*. online elérhető: [link](#)

György Péter (2018): A politikai művészet szükségszerű kiismerhetetlensége: A Johannesburg-paradigma. In uő., *Faustus Afrikában. Szerződés a valósággal*. Budapest, magvető Kiadó, 295-316.

Haraway, Donna: Introduction, *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*, Durham and London: Duke University Press, 2016.

Elke Kransy - Lara Perry (2023): *Curating with Care*. Routledge. London-New York. 1-8.

Balkon, Antropocén különszám, <https://epa.oszk.hu/03000/03057/00126/pdf/>

Helikon, Poszthumanizmus különszám, <https://epa.oszk.hu/03500/03580/00012/pdf/>

4. Kelet-Európa művészete az 1990-es évektől a kulturális identitás tükrében

a. 1990-2008

b. 2000-es évektől napjainkig

Aspektusok: elméleti szempontok; kurátori megközelítések; műelemzés

Javasolt irodalom:

András Edit: Fájdalmas búcsú a modernizmustól. Az átmenet időszakának tervei, valamint a Kinek kell az új paradigma? Új nyugati kritikai elmélet – régi keleti műkritikai gyakorlat. in: András Edit: Kulturális átöltözés, Argumentum, (2009). 13-20. old. 21-30.

András Edit Orientációváltások a közép-kelet-európai művészetelméletben 1989 után Nemzeti, regionális vagy globális művészettörténet (a posztszocializmus, posztkolonializmus vagy dekolonialitás jegyében)? *Ars Hungarica* - 43. évf. 4. sz. (2017.) pp 395-405

http://epa.oszk.hu/01600/01615/00010/pdf/EPA01615_ars_hungarica_2017_4_395-406.pdf

András Edit: Horizontális művészettörténet in: Határsértő képzelet. Kortárs művészet és kritikai elmélet Európa keleti felén, BKMI, ELKT, Budapest, 2023. 41-54. old.

Zdenka Badovinac: Interrupted Histories. In: Ana Janevski and Roxana Marcoci with Ksenia Nouril (eds): *Art and Theory of Post-1989. Central and Eastern Europe: A Critical Anthology*. MoMA Primary Documents. Duke University Press Books, 2018. 143-146. old.

Maja and Reuben Fowkes: History of Art History in Central, Eastern, and Southeastern Europe: The Post-National in East European Art, from Socialist Internationalism to Transnational Communities In: Ana Janevski and Roxana Marcoci with Ksenia Nouril (eds): *Art and Theory of Post-1989 Central and Eastern Europe: A Critical Anthology*. MoMA Primary Documents. Duke University Press Books, 2018. pp 366-371.

Hornyik Sándor: (Poszt)kommunizmus és (de)kolonizáció. *Ars Hungarica* 43. évf. 4. sz. (2017) 387–394.

Piotr Piotrowski (2009) How to Write a History of Central-East European Art?, *Third Text*, 23:1, 5-14.

Piotrowski, Piotr, *In the Shadow of Yalta: Art and the Avant-garde in Eastern Europe, 1945-1989*, London, Reaktion Books, 2009, ISBN: 9781861894380

Primary Documents: A Sourcebook for Eastern and Central European Art Since the 1950s., MoMA Primary Documents, New York (2002), Eds. Laura Hoptman and Tomáš Pospyszil. pp. 345-361

5. Háború és művészeti reprezentáció

- a. Elméleti megközelítések
- b. Műelemzés

A b. pont esetében a hallgató javasolhat a védést megelőzően műveket, amelyeket azután a bizottság elbírál és jóváhagy. A műveket prezentáció formájában kell bemutatni; maximum 5 percben (rövid leírás, adekvát elemzési szempontok, vonatkozó elméletek), amelyet követően a bizottság kérdez.

Aspektusok: elméleti irányzatok, műelemzés

Javasolt irodalom és művek:

Omer FAST, 5000feet is the best http://www.gbagency.fr/fr/32/Omer-Fast/#!/5-000-Feet-is-the-Best/site_video_listes/87

T J DEMOS, *War Games*, *Omer Fast*, 5000 feet is the best, Strenberg Press, 2012, 77-87.

The Documentary, Introduction, ed Julian Stallabrass, (MIT-Whitechapel, 2013)

Harun Farocki *Serious Games* (Ernstes Spiele), 2009-2010.

Bois. et.al. *Art since 1900: Harun Farocki, Serious Games*, 2016.

Harun Farocki *Working on the Site Lines*, Amsterdam UP, 2004

Hito Steyerl, *Leonardo's Submarine* 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=F5EiBNwVVig>

Hito Steyerl, *Duty free Art: Art in the Age of Planetary Civil War*, Verso 2017

Martha Rosler, Hito Steyerl *War Games*, *Art Monthly*, 2018

Geert Lovink, *The Void, The Kawayoku Inception* <https://networkcultures.org/void/tag/video/>

W.J.T. Mitchell, *From CNN to JFK (A képek politikája)* in: *Picture Theory* 1994.

W.J.T. Mitchell, *Cloning Terror*, ChicagoPress, 2011. (What do Pictures Want, 2005)

Birkás Ákos, Hornyik, Sándor (2013) *A spektákulum foglyai. Birkás Ákos és a képek háborúja*. *Ars Hungarica*. pp. 348-359.

Hornyik Sándor, *Képháború*. <https://meonline.hu/vizualis-kultura/kephaboru/>

Renzo Martens , *Episode 3 and T.J. Demos , Return to the Postcolony*, (War/misery pornography)

Open Group, *Repeat after me*, 2024 <https://www.youtube.com/watch?v=87O9LfCpaVk>

<https://www.youtube.com/watch?v=MpYf14MyjLU>

Francis Alys, *Siren* <https://francisalys.com/siren/> 2023

Kateryna Aliinyk művei,

Ariel Salleh ([2017]2018) *Ökofeminizmus*. In *Fordulat* 11(25) 144-158. online elérhető: link